

"Hayat bu kâinattan süzölmüş bir hülâsadır. Ve şuur ve his dahi hayattan süzölmüş, hayatın bir hülâsasıdır. Ve akıl dahi şuurdan ve histen süzölmüş, şuurun bir hülâsasıdır..." İzah eder misiniz?

Hepsi cansız olmada birleşen **elementlerden ve atomlardan**, muhteşem bir kâinat inşa edilmiş bulunuyor. Bu âlemdeki küreler, unsurlar öyle mükemmel tanzim edilmişler ve öyle hassas yerleştirilmişler ki, bunlardan meydana gelen kâinat fabrikasında bitkiler âlemi boy göstermiş.

İşte bu **bitkiler âlemi** şu kâinattan süzölmüş bir hülasadır. Daha sonra her bitki türünün kendine takılan özelliklerle yardımına koşacağı yeni bir grup daha yaratılmış. **Hayvanlar âlemi** dediğimiz bu yeni misafirler, şuur ve his dünyasına sahipler. Bir hayvan; şuuruyla ve hissiyatıyla dostunu, düşmanını tanımakta, rızkını arayıp bulmaktadır. Ama bu canlıların hiçbirisi, ne kendi bünyesinde, ne de kâinatın tümünde cereyan eden harika işleri düşünecek, tefekkür edecek bir kabiliyette değildir.

İnsanın yaratılmasıyla âlem, akıl sahibi bir varlığa kavuşmuş ve bu gibi ulvî vazifeler böylece sahibini bulmuştur. Buna göre, bitkiler âleminin kâinattan süzölmesi kâinatın bir meyvesi olmaları bakımındandır. Her ne kadar, bitkilerin maddeleri bu âlemdeki elementlerden yapılmış ise de onlardaki yarı canlılık özelliği, hiçbir elementte, hiçbir atomda yoktur. Bu bir terakkidir ve '**süzölme**' olarak ifade edilmiştir.

Bitkilerdeki yarı canlılığı ayrı bir âlem olarak düşünürsek, bundan şuurlu ve hisli bir varlığın süzölmesi de ayrı bir terakki basamağıdır. Son safhada, bu hayvanlar âleminin yeryüzünün halifesi olma kabiliyetine sahip bulunan harika bir mahluk süzölmüştür: **İnsan**.

İnsana, akıl ihsan edilmesi apayrı bir lütuftur ve insan bu yönüyle hayvanlar âlemini çok gerilerde bırakmıştır. İşte, '**süzölme**' ifadesinde bu **terakki mânâsı** saklıdır.

Bu süzölmeler daha sonra da devam etmiştir. Akıl sahipleri ayrı bir âlem, ayrı bir kâinat olarak düşünöldüğünde, bunlardan peygamberler süzölmüş, peygamberler de yine ayrı bir âlem kabul edildiğinde, bu nuranî âlemden de Ahir Zaman Peygamberi (asm) süzölmüştür.

Konunun devamındaki,

"Maddî ve manevî hayat-ı Muhammediye (asm), âsârının şهادetiyle hayat-ı kâinatın hayatıdır."(1)

---

cümlesinde de benzer bir teşbih yapılmış ve bütün âlemlerdeki hayat, bir beden gibi kabul edilerek bu bedenin hayatının ve ruhunun **“hayat-ı Muhammediye”** olduğu beyan edilmiştir. Yani **“Allah Resulünün (asm.) hayatı, bu âlemin hayatının hayatıdır ve o hayat olmazsa bu âlemin de hayatı son bulur, yahut âlem cansız bir varlık gibi olur.”** demektir.

“Ruh dahi, hayatın hâlis ve safi bir cevheri ve sabit ve müstakil zâtıdır.” ifadesinde, ruhla hayat arasındaki ilgi ortaya konulmuştur: Ruh zattır, hayat onun sıfatıdır.

Öte yandan, hayat bir sadefe benzetilmiş, o sadefteki incinin ruh olduğu ifade edilmiştir. Kâinatın, hayatı netice vermesi gibi, bu hayat da ruhu netice vermiştir; ruhun değeri, diğer hayatlardan o kadar ileridir.

Onlar kap, ruh ise o kapta saklanan cevher makamındadır.

(1) bk. [Lem'alar, Otuzuncu Lem'a.](#)